



Vajaakäyttöisen modernin rakennuskannan uusiokäyttö Pohjoismaiden kirkonkylissä

Esittely tutkittavista kohteista
Koonnut: Pyry Kuismin



Torsby Finnskogcentrum
Torsby, Ruotsi

Alkutilanne

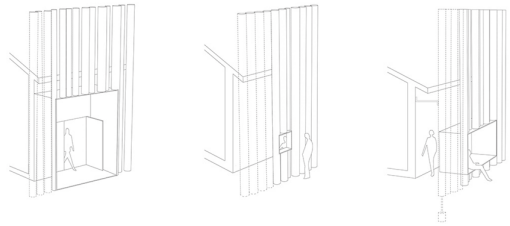
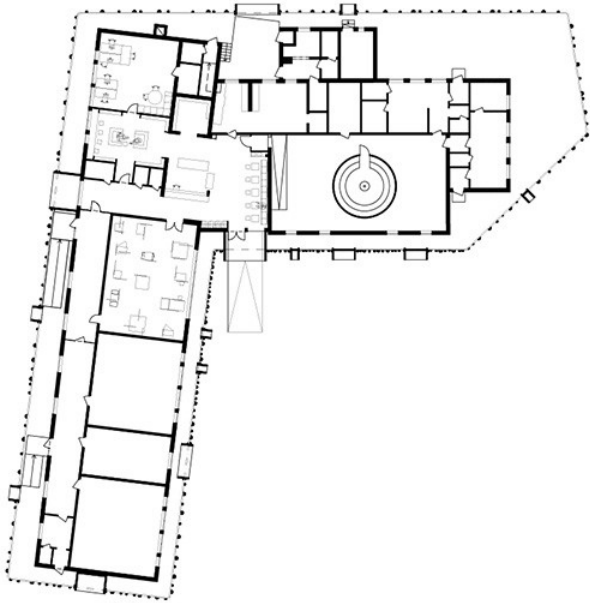


- Lekvattnet on pieni ruotsalainen kylä Torsbyn kunnassa ja Värmlannin läänissä. Kylässä oli vuonna 2015 noin 260 asukasta, ja se on osa Torsbyn maakuntaa. Lekvattnet sijaitsee vain 10 kilometrin päässä Norjan rajasta ja 150 kilometrin päässä Oslostä. Lähin ruotsalainen kaupunki on Karlstad, 124 kilometrin päässä.
- Lekvattnetin kyläkoulu rakennettiin paikalleen vuonna 1963 ja siellä opetettiin alakoululaisia luokkavälillä 1-6. Koulutoiminta lopetettiin 10. kesäkuuta vuonna 2009, 46 vuoden jälkeen avaamisesta. Syynä oli vähäinen oppilasmäärä.
- Vuonna 2013 Värmlandin museo päätti haluavansa löytää omat tilat metsäsuomalaisen museolle, joka jakoi tiloja muiden toimijoiden kanssa Torsbyn keskustassa. Entinen sijainti oli hyvä kiireisen E45- tien varrella, mutta toiveena oli löytää perinteikkäämpi sijainti joka jakoi juuria metsäsuomalaisiin.
- Torsbyn kunta oli aikaisemmin tehnyt virheitä norjalaisen yhteistön kannalta yrittäessään kehittää metsäsuomalaisen brändiä. Metsäsuomalaisen keskus oli aikaisemmin yritetty sijoittaa Röjdåforsin vuonna 2000-luvun alussa, 28 kilometrin päässä Lekvattnetista, mutta rakennus loppujen lopuksi päätyikin vararikkoon jo viiden vuoden jälkeen.



Muutosprosessi

- Projektin arkkitehdeiksi valittiin Bornstein Lyckefors Arkitekter, ja heidän tehtävänä oli sijoittaa rakennukseen tilat pysyville ja muuttuville näyttelyille, kirjastolle ja arkistoille. Lisäksi rakennuksen tuli viestiä ulospäin sen funktiota, eli metsäsuomalaisten museota.
- Tutkiessaan koulun sisäistä logiikkaa he huomasivat että rakennus on ajanjaksolle tyypillisesti hyvin rationaalisesti suunniteltu ja että museotilat saataisiin istumaan luokkatiloihin luonnollisesti: museon kiertokulun kannalta luokahuoneet ja museotilat eivät loppujen lopuksi eroa kovinkaan paljoa.
- Jonkin verran tiloja tuli kuitenkin muuttaa: joitain väliseiniä on siirretty, ovia paikattu umpeen ja uusia ovia avattu uuden toiminnan takia. Myös entisiä lasten WC-tiloja jouduttiin muuttamaan esteettömiksi.
- Säilyttämällä rakennuksen interventiot pohjan kannalta mahdollisimman vähäisinä oli mahdollisuus sijoittaa enemmän resursseja julkisivuihin. Rakennusta kiertää teräsrakenteella tuettu pölkkyrakenne, joka toimii tuplajulkisivuna. Puuta ei ole käsitelty, jotta se kuluisi sään myötä ja patinoituisi luonnollisesti. Vanhan päiväkodin julkisivut on maalattu mustaksi tuoden enemmän efektiä edessä olevalle rakenteelle, mutta muuten vanhojen julkisivujen rakenne on säilytetty lähes täysin. Julkisivun radikaali muutos kuitenkin vaati hyväksynnän rakennusvalvonnalta.



Nykytilanne

- Museon siirto Leksvatnetiin E45-varrelta on ollut menestys: Monica Björklundin mukaan vuosittaiset ihmismäärät ovat nousseet 5000 kävijästä 7000 kävijään. Avajaisvuonna Finnskog Centerissä kävi jopa 8,481 kävijää. Nämä ovat huomattavia määriä, kun huomioi että keskus on auki vain kolme kuukautta vuodesta.
- Vuonna 2016 rakennus voitti WAN-palkinnon (World Architecture News) kategoriassa "adaptive re-use". Raadin mukaan valinta oli helppo ja he kehuivat rakennuksen tarinaa, kuinka rakennus voi muuttua kuitenkin säilyttäen sen pohjimmaisena luonteen.
- Suhteellisen vaatimaton, purku-uhan alla oleva rakennus ilman minkäänlaista suojelua on innovatiivisella ratkaisulla pystytty säilyttämään lähes täysin. Ratkaisut ovat lisäksi olleet suhteellisen huokeita ja helppo toteuttaa, mistä muun muassa WAN-palkinnon raati myös projektia kehui. Hyödyntämällä jo olemassa olevia rakenteita, tiloja ja pintoja, on pystytty sijoittamaan varoja vaikuttavaan ulkokuoreen joka samalla heijastaa rakennuksen sisäistä funktiota "ilman nuolia ja info-tauluja" kuten Lyckefors osuvasti totesi.
- Edellisessä epäonnistuneessa projektissa huomattiin, että uuden keskuksen rakentaminen ilman selkeitä suunnitelmia keskelle "ei mitään" oli taloudellisesti täysin vastuutonta. Sen sijaan olemassa olevan rakennuksen löytäminen, pohjan järkevä säilyttäminen ja uuden ilmeen luominen vanhaan tuotti taloudellisesti järkevän ratkaisun joka ei välttämättä vaadi laajaa ympärivuotista kävijäkuntaa. Vaikka rakennus ei itsessään tuota valtavasti työpaikkoja tai rahavirtaa, on sen tarkoitus oikeastaan ohjata ihmisiä läheisille Norjalaisille pikkukylille tutustumaan juuriinsa.

